

* PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN TRÍ THỨC TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI ĐẤT NƯỚC THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

ThS NGUYỄN THỊ LAN

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh;

ThS THÁI HỒNG ĐỨC

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên

Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đề cao vai trò, vị trí của thanh niên - đội dự bị tin cậy của Đảng - trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước. Người cho rằng nhận thấy thanh niên là lực lượng đông đảo trong xã hội, có sức khỏe, nhiệt huyết của tuổi trẻ, có tinh thần xung phong, hăng hái, nhanh nhạy tiếp thu cái mới, giàu ước mơ. Đây cũng là độ tuổi ham hiểu biết, thích trải nghiệm bản thân, tìm tòi, khám phá cái mới, giàu đam mê, sẵn sàng say sưa với công việc, mục tiêu, lý tưởng, do đó nếu biết phát huy, định hướng đúng, thanh niên sẽ là lực lượng xung kích, sáng tạo, cống hiến tài năng và trí tuệ cho mọi hoạt động phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Theo Người, thanh niên chính là lực lượng hùng hậu, nhiệt huyết tiếp sức cách mạng cho cho các thế hệ trước, đồng thời cũng là những người dìu dắt các em thiếu niên, nhi đồng; thanh niên trí thức còn là lực lượng tiên tiến, hiện đại và sẽ là chủ lực trong các ngành nghề, lĩnh vực của đất nước. Ngay sau khi tìm được đường hướng cho cách mạng Việt Nam, Người về Quảng Châu, Trung Quốc (1924) chuẩn bị công tác lý luận, công tác tuyên truyền, công tác tổ chức và bồi dưỡng cán bộ, tạo cơ sở cho việc thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Đối tượng đầu tiên để Người thực hiện truyền bá tư tưởng, hướng dẫn về phương pháp tổ chức

và hoạt động cách mạng chính là thanh niên (trong đó phần lớn là thanh niên trí thức). Trên cơ sở đó Người lập ra Hội Việt Nam cách mạng thanh niên, trực tiếp tổ chức các lớp huấn luyện chính trị cho các thanh niên yêu nước Việt Nam, đồng thời chủ trì xuất bản một tờ báo bí mật được dùng làm cơ quan ngôn luận và đấu tranh của tổ chức này - tờ Thanh niên. Đây là tờ báo Cách mạng Việt Nam đầu tiên do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, chỉ đạo và là người biên tập chính. Những thanh niên ưu tú trong Hội được gửi đi đào tạo tiếp ở những trường huấn luyện của Quốc tế Cộng sản. Rất nhiều người trong số đó sau này đã trở thành những cán bộ lãnh đạo xuất sắc của Đảng.

Cách mạng Tháng Tám thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh động viên, giao nhiệm vụ cho thanh niên đi đầu trong việc tăng gia sản xuất, xóa nạn mù chữ, thực hành đời sống mới. Qua đó Người khẳng định thanh niên là lực lượng chính trong cuộc đấu tranh chống thực dân Pháp xâm lược "Trong cuộc chống xâm lăng này, các bạn đã là bức Vạn Lý Trường Thành vững chắc"¹. Trong Thư gửi thanh niên tháng 4/1951, Chủ tịch Hồ Chí Minh ghi rõ: "Huy hiệu Đoàn thanh niên là "tay cầm cờ đỏ sao vàng tiến lên". Ý nghĩa của nó là: thanh niên phải xung phong làm gương mẫu trong mọi lĩnh vực công tác, trong học hỏi, trong đạo đức cách mạng. Thanh niên phải thành một

lực lượng to lớn và vững chắc trong công cuộc kháng chiến và kiến quốc, đồng thời phải vui vẻ, hoạt bát”².

Trong điều kiện đất nước ta tiến hành đồng thời hai chiến lược cách mạng ở hai miền Nam, Bắc, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Hiện nay, nhiệm vụ của thanh niên là ra sức giúp Đảng xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm nền tảng vững mạnh cho công cuộc đấu tranh thực hiện hoà bình, thống nhất nước nhà”³. Người nhận định: “Thời đại chúng ta bây giờ là thời đại vệ tinh nhân tạo, nghĩa là thời đại khoa học phát triển rất mạnh, thời đại xã hội chủ nghĩa, thời đại anh hùng; mỗi người lao động tốt đều có thể trở thành anh hùng. Vậy mong các cháu cũng làm người thanh niên anh hùng trong thời đại anh hùng”⁴. Khi nước ta hoàn toàn độc lập, hai miền Nam – Bắc thống nhất, cả nước bước vào xây dựng XHCN, thực hiện công cuộc, Người khẳng định: “Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy, nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên”⁵. Để xứng đáng với vị trí đó, Người luôn nhấn mạnh vai trò xung kích đi đầu của thanh niên trong mọi hoạt động: “Thời đại này là thời đại vẻ vang của thanh niên. Mà thanh niên phải là những đội xung phong trên các mặt trận chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật”⁶. Thanh niên không được lùi bước trước những khó khăn, gian khổ nào, phải sẵn sàng xả thân, hy sinh, vượt mọi khó khăn để chiến thắng nghèo nàn, lạc hậu, đưa sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa của chúng ta đến toàn thắng. Một nhiệm vụ cấp bách của thanh niên là phải hăng hái tiến quân vào khoa học kỹ thuật để đưa sự nghiệp công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa tiến đến thắng lợi vẻ vang. Trong tư tưởng văn hoá, thanh niên phải không ngừng giác ngộ xã hội chủ nghĩa, ra sức rèn luyện lập trường giai cấp vô sản. Thanh niên phải sống có lý tưởng cao thượng, mà muốn có lý tưởng cao thượng thì phải có lập trường dứt khoát rõ ràng về cái sống và cái chết, về cống hiến và hưởng thụ. Thanh niên thế hệ Hồ Chí Minh phải là những thanh niên biết cống hiến nhiệt tình và sức trẻ cho sự phát triển lâu bền của đất nước.

Bên cạnh việc đánh giá cao vai trò của thanh

niên, dành nhiều lời ngợi khen để động viên thanh niên tích cực học tập và rèn luyện, hăng say lao động, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhận thấy những khuyết điểm của thanh niên như: “Tham ô, lãng phí”; “thấy khó khăn mà rụt rè, nóng ruột”; “chưa biết lịch sử, không học thời sự, mà về mặt chính trị cũng chưa cao lắm”; “làm việc gì cũng lo lắng, cũng cho công tác mình làm là không vẻ vang, tiền đồ không biết thế nào?”⁷... Hồ Chí Minh chỉ rõ: Phát huy mặt mạnh, khắc phục mặt yếu là con đường để tự hoàn thiện nhân cách của thanh niên. Theo Người, thanh niên muốn khắc phục được những khuyết điểm, sửa chữa được những sai lầm thì phải có quyết tâm, không ngại khó, tránh sốt ruột, chống bi quan; đồng thời phải củng cố tổ chức của Đoàn, phải đoàn kết nội bộ thật chặt chẽ và phải đoàn kết rộng rãi với các tầng lớp thanh niên. Mỗi thanh niên phải là tấm gương, “(1) Phải giữ vững đạo đức cách mạng: Phải khiêm tốn, cần cù, hăng hái, dũng cảm. Phải tránh tư tưởng kiêu ngạo, công thần, tự tư tự lợi; (2) Phải xung phong trong mọi công tác; xung phong là đi trước, làm trước để lôi cuốn quần chúng, chứ không phải là xa rời quần chúng; (3) Phải cố gắng học tập chính trị, văn hoá, nghề nghiệp để tiến bộ mãi, để sẵn sàng trở thành cán bộ tốt, đảng viên tốt; (4) Phải rèn luyện thân thể cho khoẻ mạnh, khoẻ mạnh thì mới có đủ sức để tham gia một cách dẻo dai bền bỉ những công việc ích nước lợi dân... Thực hiện những điều đó thì sẽ làm tròn nhiệm vụ của mình, sẽ tiến kịp thanh niên các nước bạn”⁸. Đồng thời, Người yêu cầu thanh niên phải không ngừng học tập nâng cao trình độ về mọi mặt để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của thanh niên. Thanh niên sẽ làm chủ nước nhà, phải học tập mãi, tiến bộ mãi, mới thật là thanh niên. Thanh niên cần mạnh dạn, sáng tạo, linh hoạt trong học tập, luôn tự cải tạo để tiến bộ, tự bồi dưỡng, tự rèn luyện mình thành những người có đức, có tài để hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao.

Với tư tưởng cách mạng, sự hiểu biết và tầm nhìn xa trông rộng, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đề cao vai trò của thanh niên trong xây dựng phát triển kinh tế - xã hội, chú trọng quan tâm công tác giáo dục, bồi dưỡng thanh niên nhằm

xây dựng đội ngũ thanh niên cách mạng giỏi về chuyên môn, có đạo đức, có lý tưởng cao đẹp để xây dựng đất nước Việt Nam ngày càng đàng hoàng hơn, to đẹp hơn Việt Nam, tiến bước trên con đường xã hội chủ nghĩa.

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong phát huy vai trò của thanh niên trí thức đối với sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội đất nước

Nghị quyết của Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đảng lần thứ 7 khóa 7 Đại hội X xác định: Trí thức là những người lao động trí óc, có trình độ học vấn cao về lĩnh vực chuyên môn nhất định, có năng lực tư duy độc lập, sáng tạo, truyền bá và làm giàu tri thức, tạo ra những sản phẩm tinh thần và vật chất có giá trị đối với xã hội⁹. Do đó, đội ngũ thanh niên trí thức là một bộ phận của lực lượng thanh niên, trong độ tuổi từ 18-35, có nền tảng kiến thức phổ thông tốt, được đào tạo trong các trường cao đẳng, Đại học hoặc đang công tác trong các ngành, nghề lĩnh vực lao động trí óc và đòi hỏi cần có kiến thức chuyên môn, trình độ học vấn nhất định. Trong mọi thời đại, tri thức luôn là nền tảng tiên bộ xã hội. Đội ngũ trí thức là lực lượng nòng cốt sáng tạo và truyền bá tri thức. Ngày nay, cùng với sự phát triển nhanh chóng của cách mạng khoa học và công nghệ, đội ngũ trí thức trở thành nguồn lực đặc biệt quan trọng, tạo nên sức mạnh của mỗi quốc gia trong chiến lược phát triển, trong đó có sự đóng góp quan trọng của bộ phận thanh

niên trí thức. Tại Đại hội Đảng XIII, Đảng ta đã đề ra Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm 2021-2030 với những định hướng cụ thể xây dựng, phát triển đất nước trên các phương diện chính trị, kinh tế, văn hóa - xã hội. Trong đó, để phát huy vai trò của thanh niên trong tham gia và đảm bảo các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội, Chính phủ đã ban hành Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2021-2030 (24/7/2021) với mục tiêu bao trùm là: (1) Xây dựng thể hệ thanh niên Việt Nam phát triển toàn diện, giàu lòng yêu nước, có ý chí tự cường, tự hào dân tộc; có lý tưởng cách mạng, hoài bão, khát vọng vươn lên xây dựng đất nước; có đạo đức, ý thức công dân, chấp hành pháp luật; có sức khỏe và lối sống lành mạnh; có văn hóa, kiến thức, trình độ học vấn, kỹ năng sống, nghề nghiệp và việc làm; có ý chí lập thân, lập nghiệp, năng động, sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ. (2) Phát triển nguồn nhân lực trẻ chất lượng cao đáp ứng yêu cầu phát triển nhanh và bền vững của đất nước và hội nhập quốc tế. (3) Phát huy tinh thần cống hiến, xung kích, tình nguyện và nâng cao trách nhiệm của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc¹⁰. Với đặc trưng về trình độ chuyên môn cao, có năng lực tư duy độc lập, sáng tạo, truyền bá và làm giàu tri thức, thanh niên trí thức có vai trò tiên phong, xung kích, tuyên truyền, lan tỏa nội dung, ý nghĩa của việc thực hiện Chiến lược, định hướng, vận động các bộ phận thanh niên ở các nhóm, giai tầng xã hội khác tham gia thực hiện Chiến lược cũng như có vai trò quan trọng trong việc thực hiện đảm bảo các mục tiêu của Chiến lược.

Để phát huy vai trò tiên phong, xung kích của thanh niên trí thức trong tham gia thực hiện các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội đất nước theo tư tưởng Hồ Chí Minh, bài viết đề xuất một số giải pháp sau:

Thứ nhất, các tổ chức Đoàn thanh niên và Hội sinh viên các cấp cần tăng cường giáo dục thế hệ trẻ về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa, nâng cao lòng yêu nước, tự hào dân tộc, đặc biệt là nuôi dưỡng

hoài bão, khát vọng xây dựng đất nước; nhận thức rõ sứ mệnh, trách nhiệm của mình trong xây dựng, bảo vệ Tổ quốc. Tổ chức Đoàn và Hội sinh viên cần tiếp tục kiên trì, coi trọng công tác tuyên truyền, giáo dục, học tập, nghiên cứu, vận dụng chủ trương, đường lối, nghị quyết của Đảng vào thực tiễn; sáng tạo, thực chất trong việc tổ chức cho cán bộ, đoàn viên, sinh viên học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; coi trọng giáo dục qua thực tiễn phong trào, lựa chọn phương thức giáo dục phù hợp với từng lứa tuổi.

Thứ hai, các cấp bộ đoàn ở các cơ quan, đơn vị, và Hội sinh viên của các học viện, trường đại học cần tạo môi trường để đoàn viên, thanh niên, sinh viên tự giác học tập, rèn luyện, sáng tạo, tự nguyện tham gia các hoạt động tình nguyện, sống có trách nhiệm, làm chủ bản thân, có tinh thần cầu tiến, dám nghĩ, dám làm và có định hướng lẽ sống theo lí tưởng tốt đẹp; tạo môi trường học tập để đoàn viên, thanh niên thay đổi tư duy, rèn luyện, học tập, trang bị ngoại ngữ, kiến thức, kỹ năng, tích lũy cái mới, cái hay, có khả năng vận dụng vào thực tiễn cuộc sống và có nhiều cơ hội để trở thành một công dân toàn cầu. Đặc biệt là hình thành tư duy 4.0, chủ động, năng động và sáng tạo, linh hoạt tiếp cận, tìm hiểu và ứng dụng khoa học công nghệ tiên tiến trên thế giới vận dụng để tiến tới đạt được nhiều thành tựu đóng góp cho xã hội.

Thứ ba, bản thân mỗi thanh niên trí thức phải luôn trau dồi đạo đức cách mạng, khiêm tốn, giản dị, cầu tiến bộ; dưỡng tâm trong, rèn trí sáng, xây hoài bão lớn; ra sức đấu tranh chống lại các biểu hiện tiêu cực, tệ nạn xã hội và luận điệu sai trái của các thế lực thù địch; kiên quyết đấu tranh chống các biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, chủ nghĩa cơ hội, lối sống thực dụng, ích kỷ; chống tâm lý ngại khó, ngại khổ. Mỗi thanh niên trí thức cần là tấm gương trong thực hành đạo đức cách mạng trong tuyên truyền, vận động các tầng lớp thanh niên khác, đồng thời nêu cao tinh thần tự giác, trách nhiệm bản thân với cộng đồng, sẵn sàng cống hiến trí tuệ, tuổi trẻ và nhiệt huyết cho đất nước, tình nguyện đến những vùng sâu, vùng xa, khó khăn để hỗ trợ đồng bào, góp

phần xây dựng, phát triển kinh tế - xã hội địa phương.

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, để phát triển đất nước sánh vai cùng các cường quốc, năm châu, đội ngũ thanh niên trí thức phải chủ động, tích cực học tập và rèn luyện, lao động và sáng tạo; xung phong trong mọi lĩnh vực, luôn đi trước, làm trước để lôi cuốn quần chúng; hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ trong mọi hoàn cảnh. Có như vậy, thanh niên trí thức ta mới gia nhập được xu thế mới, góp phần đẩy nhanh sự nghiệp CNH, HĐH của đất nước, xứng đáng là "Người chủ tương lai của nước nhà".

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

(*) *Bài viết là kết quả nghiên cứu Đề tài cấp cơ sở năm 2021 "Vai trò của thanh niên trí thức trong thực hiện chiến lược phát triển kinh tế - xã hội đất nước giai đoạn 2021-2030" do ThS Nguyễn Thị Lan làm chủ nhiệm*

1. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Tập 4, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, tr.90.
2. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Tập 7, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, tr. 66-67.
3. Ban Chấp hành Trung ương Đoàn (2004), Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương Đoàn khoá VIII về tăng cường công tác giáo dục của Đoàn trong giai đoạn hiện nay, Hà Nội, tr.305.
4. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Tập 11, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, tr.401.
5. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Tập 5, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, tr.216.
6. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Tập 13, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, tr.188.
7. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Tập 10, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, tr.577.
8. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Tập 10, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, tr.439-440.
9. Đảng Cộng sản Việt Nam (2008), Văn kiện hội nghị lần thứ 7 BCH TƯ khóa X, Nxb CTQG, Hà Nội.
10. <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Van-hoa-Xa-hoi/Quyết-dinh-1331-QĐ-TTg-2021-Chien-luoc-phat-trien-thanh-nien-Viet-Nam-482350.aspx>.